

5. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. С. 446.

УДК 342. 922

Ольга Олексіївна КОСИЦЯ,

доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності
факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5781-780X>

ЗАОХОЧЕННЯ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ ВИКРИВАННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Статтею 53 Закону «Про запобігання корупції» (1) передбачається державний захист викривачів – осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції. Проте нормами вказаного закону не передбачено створення умов для стимулювання викривання правопорушень та не встановлено можливості отримання за це винагороди. Вважається, що громадяни можуть стати більш зацікавленими у викриванні правопорушень, свідками чи учасниками яких вони стали, якщо стимулювати їх діяльність певними заохоченнями.

Як свідчить світова практика, заохочення правомірної поведінки громадян досить ефективно використовується в ряді розвинених країн світу, таких як США, Японія, Німеччина, Швеція та ін. Заохочення сприяє проявам інтересу до здійснення відповідних дій, отримання матеріального, морального та іншого схвалення (2, с. 139).

Різноманітні аспекти впровадження в національне правове поле інституту викривачів є предметом науково-правових досліджень таких вітчизняних науковців, як В. І. Бенедик, М. В. Буроменський, В. М. Гвоздецький, З. А. Загиней, О. О. Костенко, О. В. Нестеренко, В. В. Плиска, О. В. Сердюк, О. Ю. Шостко, І. І. Яцківа та ін. Однак серед фахівців в означеного напрямку дискусійним є питання необхідності заохочення викривачів як можливого засобу стимулювання викривання правопорушень (в першу чергу корупційних).

Дослідник В. В. Плиска справедливо наголошує, що інститут заохочення повинен ґрунтуватися на чітких нормах права, оскільки нечіткість нормативного регулювання цього інституту може призвести до зловживання ним, наприклад, він може стати механізмом політичного переслідування конкретного державного службовця. Тому, слід ввести також відповідальність за недостовірні відомості «лжеінформаторів», а виплату винагороди за надану інформацію здійснювати лише з дня набуття законної сили рішенням суду у відповідній справі (3, с. 111).

І. І. Яцків, досліджуючи адміністративно-правові засади протидії корупції в Україні, висловлює позицію, що для введення інституту заохочення необхідно не лише сформулювати корупційний імунітет громадянина та створити належний механізм захисту так званих «інформаторів», але й усунути інститут «прикривання» між державними органами. А загалом, позитивним засобом протидії корупційним правопорушенням, на думку автора, є активна позиція громадян (4, с. 187).

З метою законодавчого закріплення стимулювання викривачів розроблено та внесено до Верховної Ради України проект закону від 23.03.2017 р. № 6225 Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо встановлення грошової винагороди для викривачів (5), метою якого є створення механізму нагородження викривачів для більшої ефективності діяльності посадових і службових осіб державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, посадових осіб органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів у виявленні та запобіганні корупційним правопорушенням.

Аналіз положень вказаного законопроекту свідчить, що забезпечення адміністративно-правового та фінансово-правового механізму заохочення викривачів віднесено до повноважень Національного агентства з питань запобігання корупції. Крім того, розмір грошової винагороди для особи, яка надає допомогу в запобіганні і протидії корупції (викривача), становитиме 10 відсотків від можливої суми збитків. У випадку анонімного повідомлення грошова винагорода викривачу не виплачується.

Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що заохочення у вигляді грошової винагороди є засобом стимулювання викривання правопорушень та може бути ефективним в сфері протидії корупції. Однак слід виважено запроваджувати інститут матеріального заохочення та радше розглядати викривання правопорушень як моральний обов'язок та право людини, яке охороняється законом.

Список бібліографічних посилань

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14. 10. 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

2. Поярков В. О. Адміністративно-правові методи діяльності суб'єктів забезпечення економічної безпеки держави. *Наукові праці МАУП*. 2014. № 42(3), С. 136-140.

3. Плиска В. В. Адміністративно-правовий механізм забезпечення прав і свобод громадян у сфері запобігання та протидії корупції: дис. . . . канд. юрид. наук: 12. 00. 07 / . Ужгород. ДВНЗ «Ужгородський національний університет» 2015. 210 с.

4. Яцків І. І. Адміністративно-правові засади протидії корупції в Україні: дис. канд. юрид. наук: 12. 00. 07 / Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини «Україна». К., 2011. С. 239.

5. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» від 23. 03. 2017 р. № 6225. URL: http://w1. c1. rada. gov. ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=6225&skl=9

УДК 347. 73

Ігор Євгенович КРИНИЦЬКИЙ,

завідувач кафедри цивільного, господарського і фінансового права Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, старший науковий співробітник

ПРО МІСЦЕ ВІЙСЬКОВОГО ЗБОРУ В ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Однією з найважливіших новацій вітчизняної податково-правової регламентації останніх років є зміни до Податкового кодексу України, якими було впроваджено військовий збір (1). Наведений податковий платіж визначався законотворцем як тимчасовий (повинен був справлятися до 1 січня 2015 року) і почав сплачуватися в нашій державі з 3 серпня 2014 року. За останні п'ять років до Державного бюджету України надійшло близько 57 млрд. грн. від військового збору. Відповідно, зазначений податковий платіж можна визнати досить ефективним податковим важелем. Натомість навряд чи правовий механізм військового збору є досконалим, дискусійним залишається навіть такий момент, як визначення його місця в податковій системі нашої держави.

Звернемо увагу на кілька аспектів цього проблемного питання.

По-перше, у податковому законодавстві на цей час відсутня фіксація позиції щодо належності військового збору до будь-якого різновиду податкових платежів. Так, ні стаття 9 ПК України (Загальнодержавні податки та збори), ні стаття 10 ПК України (Місцеві податки) (2) не містять навіть згадки про військовий збір. Відповідно твердження окремих науковців щодо визначення військового збору у вітчизняному законодавстві як загальнодержавного податку, який сплачується громадянами України (3, с. 33) є довільним. Таким чином, цей податковий платіж в окресленому сенсі «зависає у повітрі». В свою чергу відсутність чіткої артикуляції позиції законотворця стосовно визначення місця військового збору в податково-класифікаційному ряду – це суттєва прогалина в сучасній законодавчій регламентації як в цілому національної податкової системи, так й конкретно військового збору.